

Musikarrangörer i Samverkan

Vanessa Labañino
Sven Rånlund

Förstudie:

Nationella turnéstrukturer för ideella musikarrangörer

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund	sid. 1
MAIS – Musikarrangörer i Samverkan	sid. 2
Målsättning/Metod	sid. 2
Sammanfattning av enkätundersökning och samtal	sid. 3
Exempel på befintliga nationella strukturer	sid. 10
Sammanfattning av MAIS utvecklingsområden och förslag	sid. 12
Slutord	sid. 15

Bakgrund

Den här förstudien har genomförts av MAIS – Musikarrangörer i Samverkan – för att i första hand stödja och utveckla konsertverksamheten som ryms inom våra sju musikriksförbund. Syftet har varit att, som ett första steg, formulera en inriktning mot ökad mångfald av musikaliska uttryck i hela Sverige. Liksom MAIS är en samverkansorganisation för arrangörsriksförbund avser vi framöver att arbeta brett och i nära samråd med många andra aktörer inom det fria och ideella musiklivet, och även med institutioner som ser förtjänsterna med nationella samarbeten.

Inom svenskt musikliv har de ideella konsertarrangörerna en avgörande betydelse. De fungerar som språngbräda för nya och unga artister och grupper innan deras karriärer leder vidare. Det är de ideella arrangörerna som borgar för att konserter av hög konstnärlig kvalitet presenteras i hela Sverige. Utan dem tystnar musiken utanför storstadsområdena. Eller för att använda musikjournalisten Ametist Azordegans ord: "De ideella arrangörerna står för mångfalden och värnar om yttrandefriheten, för de arrangerar det de brinner för. Därigenom står de emot moralpaniken och berikar Sveriges musikliv." Många av dagens stora arrangörer och festivaler har en gång börjat som idéburna, ideella föreningsverksamheter. I MAIS målsättning att berika svenskt musikliv ingår båda perspektiven: att hjälpa arrangörerna att växa, men också att bistå mindre föreningar över hela landet.

De senaste årens stora politiska förändringar i svenskt kulturliv påverkar också musikarrangörernas verksamheter. Vi kan nu notera effekterna av Rikskonserter nedläggning, regionaliseringen med tillhörande Samverkansmodell, de regionala kulturplanerna, förändringen från länsmusikorganisationer till regionala kulturförvaltningar, sloandet av länsmusikuppsdraget på statlig nivå, tillkomsten av Statens Musikverk. Förändringarna är omfattande. Några strukturer har tillkommit, men det har också inneburit att flera ansvarsområden och strukturer försvunnit. Några strukturer, menar MAIS, väntar på att uppfinnas.

Inför denna förstudie har det från många håll uttryckts önskemål om förbättringar vad gäller den övergripande samordningen av svensk musikförmedling. MAIS primära fråga har därför blivit denna: att fokusera på nationella turnéstrukturer som komplement till andra, befintliga verksamheter. Vad som redan görs, det behöver inte MAIS också göra. Däremot anser vi att det brådskar att fylla ut maskorna i den nationella väven.

Nedläggningen av Rikskonserter 2010 innebar en avsevärd minskning av nationella turnéer med svenska och internationella artister. Den slutsatsen delas av MAIS samtliga sju musikriksförbund. Bilden har förstärkts under våra samtal med andra musikorganisationer inom det fria musiklivet och genom de intervjuer och den enkät som ligger till grund för denna förstudie. Konsekvenserna märks särskilt för arrangörer utanför storstäderna och i områden utan länsmusikorganisation som samverkar med de ideella arrangörerna.

I ljuset av dessa förändringar är det viktigt för en organisation som MAIS att agera proaktivt. MAIS vill vara en drivande part i skapandet av väl fungerande nationella

strukturer som bygger på de ideella musikarrangörer lokala behov och engagemang. Förutsättningarna för sådana strukturer, och hur de lämpligen bör byggas, har varit vägledande i arbetet med denna förstudie.

MAIS – Musikarrangörer i Samverkan

MAIS är ett samarbetsorgan för Kammarmusikförbundet, Kontaktnätet, Riksförbundet Arrangörer av Nutida Konstmusik (RANK), Riksförbundet för Folkmusik och Dans (RFoD), Svensk Jazz, Sveriges Körförbund och Sveriges Orkesterförbund. De sju musikriksförbunden representerar närmare 1 400 arrangerande musikföreningar runt om i landet. I föreningarna finns 120 000 enskilda medlemmar. Årligen gör dessa musikföreningar upp emot 10 000 musikarrangemang. Antalet arbetstillfällen för de vanligtvis frilansande musikerna uppgår till det mångdubbla.

Det fria musiklivet är ett kretslopp där en förbättring kommer någon annan till godo. Arrangörerna och musikerna är kollegor: utan arrangörer blir det inga konserter, och utan musiker ingen musik. Flera av riksförbunden inom MAIS har därför, förutom arrangörer, även musiker, producenter, skivbolag och bokare som medlemmar. Detta är våra aktiva val. Utifrån en liknande övertygelse arbetar MAIS inkluderande. Olikheterna inom det fria musiklivet anser vi vara dess styrka.

Målsättning

Målet med förstudien har varit att undersöka behoven och förutsättningarna för nationella turnéstrukturer som komplement till arrangörernas befintliga utbud. Utifrån insamlade och analyserade erfarenheter från musikarrangörerna har MAIS tagit fram ett förslag som ligger till grund för det fortsatta arbetet.

Metod

Genom MAIS sju riksförbund skickades under våren 2014 en enkätundersökning ut till respektive medlemsföreningar. Eftersom medlemsförbundens medlemmar består av både föreningar och enskilda musiker, men också föreningar med amatörverksamhet, har enkäten inte varit relevant att besvara för alla. Förstudien har fokuserat på ideella arrangörer som arrangerar professionellt, det vill säga de som anlitar professionella artister i sina verksamheter. Enkäten har också varit tillgänglig via MAIS hemsida. Sammanlagt har det inkommit 227 enkätsvar från föreningarna, vilket vi betraktar som en mycket god respons.

Enkäten till arrangörerna handlar om följande områden:

- Finansiering av föreningsverksamheten
- Samarbeten och nätverkande
- Behov och önskemål

Utöver enkäten har vi genomfört samtalsintervjuer med elva företrädare från medlemsföreningar inom MAIS alla genrer: jazz, kammarmusik, folk- och världsmusik, nutida konstmusik, pop och rock, kör- samt orkestermusik.

Förutom till arrangörerna skickades en speciell enkät ut till medlemmarna i Musikcentrum Riks, varav 59 svar har inkommit. Samtal har under arbetets gång förts med bland andra Musikcentrum Riks, Riksteatern/Scenkonstportalen och Musikalliansen.

Förstudien inleddes under hösten 2013 med att en arbetsgrupp inom MAIS styrelse bildades för att samla in och diskutera förbundens erfarenheter och synpunkter. Några av MAIS förbund (RANK, Svensk Jazz, Kammarmusikförbundet) har, eller har haft, nationella turnéprojekt. Samtalen kring dessa turnéstrukturer har förts med projektens producenter/projektledare.

Förstudiens primära fokus har alltså varit på ideella musikarrangörer som arrangerar professionellt, det vill säga de presenterar konserter med professionella artister. "Ideell" betyder i de flesta fall att arrangörer lägger ned oavlönat arbete för att driva konsertverksamheten. Med "fria" menas vanligen att deras verksamheter är idéburna. Med "professionella artister" avser vi här yrkesverksamma artister, exempelvis grupper, solister, dirigenter, sångare, ljudkonstnärer etc.

Sammanfattning av enkätundersökning och samtal

227 föreningar besvarade enkäten som riktades till musikarrangörerna. 59 musiker svarade på enkäten som distribuerades via Musikcentrum Riks. Av de 227 föreningarna är 220 medlemmar i något av MAIS sju musikriksförbund.

Riksförbundet för Folkmusik och Dans (RFoD)	23
Sveriges Körförbund	17
Svensk Jazz	53
Sveriges Orkesterförbund	46
Riksförbundet Arrangörer av Nutida Konstmusik (RANK)	26
Kontakt nätet	19
Kammarmusikförbundet	45
Inte medlem	7
Vet ej	0

Finansiering av föreningsverksamheten

För ideella musikarrangörer med professionell verksamhet är det möjligt att söka offentlig finansiering från tre nivåer: kommunal, regional och statlig.

Får er förening kommunalt verksamhetsstöd/verksamhetsbidrag för att arrangera konserter?

Ja	82%
Nej	17%
Vet ej	1%

De offentliga stöden varierar stort mellan kommunerna. Det kan handla om verksamhetsstöd, lokalstöd, förluststöd eller andra varianter. Villkoren för stöd skiljer sig också åt: en kommun kan till exempel kräva att arrangören ska inkludera genus- och

mångfaldsperspektiv eller producera ett visst antal konserter för barn och unga, medan en annan ställer mer administrativa krav, som att inkomma med årsredovisning. Vissa kommuner ställer även som krav att arrangören arbetar med professionella artister, detta för att nå målsättningar om konstnärlig höjd och kvalitet.

Även stödets storlek varierar starkt mellan kommunerna. Flera arrangörer uppger att bidragen antingen har sänkts eller inte räknats upp under de senaste åren. Det påpekas att de kommunala stöden ofta motsvarar lokalhyran och att det därmed, egentligen, saknas medel att bedriva musikverksamhet. Hyreskostnaderna går dessutom ofta tillbaka till kommunerna, eftersom de i många fall själva förvaltar de konsertlokaler som hyrs ut.

För fritt verksamma artister erbjuder kommunerna bland annat projektstöd, stipendier och barn- och ungdomssubventioner. I musikerenkäten har 76% angett att de inte får kommunalt stöd. 13% får stöd från sin kommun, medan 11% angett att de fått stöd tidigare men inte detta år. Studieförbunden kan ge ett mindre stöd, exempelvis för hyra av lokal eller att musikgruppen bildar en studiecirkel.

Kan man söka stöd för att arrangera offentliga konserter från er region?

Ja	43%
Nej	12%
Vet ej	45%

Inom de regioner som ingår i den nya Samverkansmodellen finns i vissa fall arrangörstöd att söka för ideella konsertarrangörer. Flertalet regioner erbjuder dock enbart projektstöd. I likhet med det kommunala stödet är variationen stor när det gäller regionernas bidragsformer. För att ens få möjlighet att ansöka om stöd kräver flera regioner att musikverksamheten har regional spridning (till exempel att konserter arrangeras i tre olika kommuner), eller att föreningen registreras som regional. En del av stödet återfinns i de regionala kulturinstitutionerna, där de tidigare länsmusikuppdragen ingår. Det innebär att institutionerna i många fall själva bedriver konsertverksamhet, utan påverkan från de ideella musikarrangörerna.

Samverkansmodellen erbjuder regionerna stort inflytande över hur det regionala kulturlivet ska bedrivas och finansieras. Därmed påverkar den regionala nivån även statens bidragsformer, vilket i förlängningen avgör de fria arrangörernas verksamheter.

I enkätstudien uppgav hela 25% att de varken känner till Samverkansmodellen eller sin regions kulturplan. 43% upplevde sig inte ha kunnat påverka, eller fått medverka i, någon dialog kring kulturplanerna. 45% kände inte till om det fanns regionala stöd att söka. På samma fråga till musikerna svarade 28% att de varken kände till Samverkansmodellen eller sin regions kulturplan. Motsvarande upplevde 63% att de inte deltagit i någon dialog kring kulturplanerna.

Får din förening statlig arrangörstöd?

Ja	68%
Nej	28%
Vet ej	4%

Från Statens kulturråd kan musikarrangörer ansöka om offentligt verksamhetsstöd. Om arrangören ingår i Svensk Jazz, RFoD, Kontaktnätet, Kammarmusikförbundet eller Orkesterförbundet kan medel även sökas från riksförbundet. I enkäten angav 62% att de söker via sitt riksförbund. Villkoret för det statliga stödet är att arrangören även har kommunalt och/eller regionalt stöd. För att få statligt stöd måste arrangören driva konsertverksamhet med professionella artister och följa Kulturrådets kulturpolitiska målsättningar.

För grupper och ensembler erbjuder Kulturrådet "Verksamhetsstöd för fria musikgrupper". Därifrån går det också att söka projekt-, turné och internationellt mobilitetsstöd. En enskild konstnär eller artist kan söka stöd hos Konstnärsnämnden. Nationella och internationella projekt kan söka stöd från Musikplattformen. Även Kulturbryggan erbjuder projektstöd.

Många arrangörsföreningar kompletterar sina offentliga bidrag genom att söka stöd från sitt lokala näringsliv, till exempel genom sponsring av lokal, utrustning, marknadsföring och i mindre omfattning direkta ekonomiska bidrag. En annan sidofinansiering är studieförbunden, som exempelvis kan betala artisternas arbetsgivaravgifter, bidra ekonomiskt vid någon konsert eller hjälpa till med administration. Biljettintäkterna varierar från genre till genre men är alltid nödvändiga för att konsertverksamheten ska gå ihop.

Samarbeten

Samarbetar er förening med andra föreningar/aktörer när ni bokar artister/akter?

Ja	30%
Nej	29%
Ibland	41%

Flertalet föreningar i enkätmaterialen har angett att de ofta samarbetar med en annan lokal organisation eller förening kring arrangemanget. De flesta samarbetar då och då kring specifika arrangemang. Vissa samarbetar med andra föreningar, klubbar eller organisationer för att gemensamt ordna en turné för en viss artist. Alla föreningsrepresentanter har i intervjuerna sagt sig vilja samarbeta mera. Ofta har de dock tillagt att de saknar resurser för att skapa och driva ett nätverk, eller har svårt att hitta arrangörer att samarbeta med.

Har er förening ett bra samarbete med er kommun?

Ja	83%
Nej	17%

De flesta föreningar i enkätstudien anser sig ha ett gott samarbete med sin kommun. Som kommentar (frivillig) har många dock uttryckt en mer nyanserad inställning. Flera har angett att de "jobbar på det".

På frågan om föreningarna samarbetar med sina regionala kulturinstitutioner visar svaren på större bredd: 41% svarade ja, 36% svarade nej, 20% ibland och 3% kände inte till de regionala kulturinstitutioner. Samarbetet kan naturligtvis definieras på olika sätt och påverkas av i vilken region föreningen är verksam. Det kan betyda att föreningen köper in subventionerade produktioner från sin regionala kulturinstitution, eller att de får ett mindre ekonomiskt stöd. Det kan också innebära att arrangören får hyra konsertlokalen billigare, att de får hjälp med kontraktsskrivning, marknadsföring eller administration. I vissa regioner görs produktionerna i samråd med arrangörerna, i andra får arrangören välja ur ett färdigt utbud. Somliga har i enkäten angett sitt riksförbund som regional samarbetspartner.

Ingår ni i något nätverk/arrangörsnätverk som samarbetar kring turnéer?

Ja	22%
Nej	69%
Ibland	9%

Majoriteten av de föreningar som ingår i ett samarbete kring turnéer har angett sitt riksförbund som arrangörsnätverk. Vissa har nämnt att deras regionala kulturinstitutioner samlar arrangörerna inom de olika genrerna på nätverks- och arrangörsträffar. Riksförbundens olika turnéprojekt (inom RANK, Svensk Jazz och Kammarmusikförbundet) har också angetts som turnénätverk. Studieförbunden och andra nationella paraplyorganisationer (exempelvis Svenska musikfestivaler) ses också som arrangörsnätverk.

När Rikskonsertter fanns, bokade ni artister från deras utbud?

Ja	20%
Nej	50%
Ibland	22%
Känner inte till Rikskonsertter	8%

En del av föreningarna har angett att de brukade boka Rikskonserters produktioner genom länsmusikorganisationerna. Vissa bokade större grupper som de annars inte hade råd med, eller internationella ensembler. Några föreningar har kommenterat att de saknar Rikskonsertter, andra att deras genre inte fanns med i utbudet eller att produktionerna var för dyra. Några föreningar noterar att de bildats efter Rikskonserters nedläggning.

Behov, önskemål, synpunkter

De avslutande enkätfrågorna till arrangörerna och musikerna gav möjlighet att fritt uttrycka behov och önskemål. Det gavs också utrymme att lägga till eventuella övriga synpunkter.

Innehåll/Verksamhet

- **Större utbud**
Det finns ett allmänt önskemål om att arrangörer ska kunna presentera fler internationella akter och större ensembler. Många har angett att de har svårt att själva boka stora och internationella grupper, och att utbudet av internationella och gästande akter har minskat.
- **Samordning av turnéer**
Det efterfrågas samordning och koordinering kring turnéproduktioner. Att producera en nationell eller regional turné, och på så sätt samordna gemensamma kostnader, är svårt och resurskrävande för föreningar som ofta saknar kansli och fast administration.
- **Barn- och ungdomsverksamhet**
I materialet framkommer önskemål om att utveckla barnkonsertverksamheten. Det finns ett intresse för fler samarbeten med både skolor och kulturskolor. Dock anges i kommentarerna att det saknas kompetens, exempelvis kunskap om hur ”kultur i skolan”-projektet fungerar.
- **Samarrangemang mellan genrer**
Vissa musikproduktioner är genreöverskridande och skulle vara möjliga för olika arrangörer att samverka kring.
- **Utveckling**
Många föreningar har angett att de har idéer för att utveckla sina verksamheter, men att de saknar resurser – anställd personal – för att realisera ett sådant utvecklingsarbete.

Administration

- **Samordning av administration**
Mindre föreningar utan kansli har i enkäterna uttryckt önskemål om att samordna vissa administrativa funktioner. Det skulle frigöra tid från deras arbete med själva arrangemangen. Önskemålen gäller bland annat gemensamma ekonomiska system eller mallar för den löpande publikstatistik som krävs av Kulturrådet och andra finansierare. Ett annat förslag är koordinatörer som kan bistå i frågor som rör musikarrangörer på lokal eller regional nivå, en service som kunde utnyttjas oberoende av genre.
- **Fler bokare/producenter**
Nästan samtliga musiker i enkätmaterialen har önskat fler bokare, producenter och medel för att bekosta boknings- och producentarbetet. Många betonar att det finns för få producenter inom det fria musiklivet.
- **Ansökningar**
De mindre föreningarna uttrycker ofta önskemål om enklare ansökningar och mindre byråkrati. Många har angett att det är svårt att navigera i

”bidragsdjungeln”. Våldigt många nämner att det är besvärligt med ansökningar, att det innebär mycket pappersarbete och att “man måste vara ansökningsproffs” för att lyckas med sin ansökan. Flera efterfrågar en koordinator eller en stödfunktion som kan hjälpa med ansökningar. Arrangören skulle då komma med idéerna, medan stödfunktionen skulle hjälpa till med att formulera ansökan eller vägleda till rätt ansökningsinstans.

Arrangörstödet

- **Ansökningstider**
Det önskas snabbare hantering av det statliga arrangörstödet. Många säsongsprogram hinner läggas innan föreningarna får svar från Kulturrådet, och då har man redan kontrakterat musiker som måste få betalt. Flera av de intervjuade arrangörerna sade att de i sina föreningar har sparat ihop pengar för att kunna genomföra halva säsongens program, om föreningen får avslag på sin bidragsansökan. En fråga återkommer i intervju- och enkätaterialet: hur ska nya arrangörer kunna bygga upp sina verksamheter när stöden till arrangörerna är så kortsiktiga?
- **Ökade anslag**
Många enkätsvar nämner att arrangörstödet egentligen bör betraktas som ett artiststöd, eftersom det inte medger ekonomiskt utrymme för själva arrangörskapet. Såväl arrangörer som flertalet musiker önskar mer pengar till arrangörerna, för att de ska ha rimliga budgetar för sina verksamheter och extra medel för resor och logi. Önskemål framförs om att de statliga bidragen bör följa kostnadsutvecklingen.
- **Långsiktighet**
Ett enkätsvar får formulera rubrikens problematik: ”Det tar 10-15 år att bygga upp en jazzklubb”. Många delar den uppfattningen, att arrangörskap kräver långsiktighet, men beklagar samtidigt att dagens kulturpolitik istället prioriterar kortsiktighet och projekt. I materialet uttrycks en önskan om ett förändrat offentligt stödsystem som utgår ifrån arrangörernas verklighet, där strukturerna kan ge de ideella musikverksamheterna en viss trygghet. Ett exempel på det kan vara treåriga stöd, eller ett bidragssystem som inte tillåter att stöd sänks eller tas bort utan avisering. Även att bygga upp och utveckla sin publik är ett långsiktigt arbete, noterar många i enkäten.

Konsertlokaler

- **Ändamålsenliga lokaler**
Flera arrangörer beskriver konsertlokalerna som ett ständigt återkommande problem: de är för dyra, för gamla eller saknar nödvändig utrustning. ”Många jazzarrangörer får brottas med restauranger”, lyder ett enkätsvar. Önskemål framförs om reducerad lokalhyra för ideella föreningar, liksom en mer central samordning av lokalfrågor.
- **Större lokaltillgång**
Att som arrangör ha tillgång till en fast lokal kan vara både positivt och negativt,

eftersom en konsert inte passar vilket utrymme som helst. Att vid specifika konserter kunna välja mellan olika lokaler är ett önskemål som framförts av många arrangörer. Särskilt svårt är det att få tillgång till större scener. En ideell arrangör behöver variation på lokaler för att kvalitativt matcha de musikkonserter som presenteras. Som exempel på problem nämns bristen på konsertlokaler med flygel i rimligt skick, eller att det för musikarrangemang med dans är svårt att hitta lokaler med lämpligt dansgolv.

Avtal

- **STIM**
I upphovsrättsfrågor har STIM stor makt, vilket innebär att det för de ideella arrangörerna sällan finns utrymme för enskilda förhandlingar om gager och arvoden. I enkäten uttrycks önskemål om bättre dialog med STIM för att eventuellt kunna förhandla fram ett ramavtal som gäller de ideella arrangörerna.
- **Samordning av avtal på lokal och regional nivå**
Ett återkommande tema i enkätmaterialen gäller avtalsfrågor. Några föreningar anser att det vore fördelaktigt att förhandla fram avtal tillsammans med andra arrangörer oberoende av genre. Det skulle på lokal eller regional nivå kunna gälla avtal om tillgång till en gemensam teknikpool, eller avtal med ljudfirmor eller hotell. Andra konkreta behov, oberoende av genre, kunde vara att gemensamt förhandla om priser för tidningsannonser, catering, och så vidare.

Nätverk och kunskapsutbyte

- **Nationellt**
Många arrangörer noterar att de gärna vill ingå i fler nationella samarbeten och nätverk, men att de inte har tid att själva starta och utveckla dem. Önskemålen som framförs gäller därför resurser och stödfunktioner för att skapa och underhålla sådana nätverk.
- **Internationellt**
Det efterfrågas en nordisk eller europeisk mötesplats där arrangörer med liknande förutsättningar kan träffas. En sådan skulle särskilt underlätta planeringen av internationella turnéer.
- **Digital mötesplats**
Ett annat önskemål gäller en digital portal där arrangörer från hela landet enkelt kan få kontakt med varandra. Ett effektivt webbverktyg skulle hjälpa vid matchning vid turnéläggning, inte minst vid musik som gränsar till flera genreområden.
- **Kunskapsutbyte**
Ett grundläggande önskemål som framkommer i enkätmaterialen gäller ökat kunskapsutbyte mellan arrangörer. Att lära sig av varandra, att sprida erfarenheter, kanske praktisera hos någon annan arrangör. Det är värt att notera att viljan att utvecklas och dela med sig av sina lärdomar är anmärkningsvärt stor bland de tillfrågade ideella arrangörerna.

Publikarbete

- **Marknadsföring**
Både musiker och arrangörer tar upp betydelsen av marknadsföring och publikarbete. Arrangörer påpekar att många artister ofta presenterar dåligt marknadsföringsmaterial (text, bild, video, affisch etc.). Musikerna, å sin sida, betonar att de inte är utbildade marknadsförare och att det är svårt att producera relevant marknadsföringsmaterial. Gemensamt önskas mer stöd och medel till marknadsföring.
- **Press/Media**
När det gäller genomslag i medier noterar både musiker och arrangörer svårigheterna att få uppmärksamhet om det inte rör sig om kända eller kommersiella artister. Det finns ett stort behov av strategiskt mediearbete inom det fria musiklivet. Kontakter med medier, institutioner och kommuner på mindre orter är dessutom ofta personbaserade, vilket gör arrangörernas marknadsföring sårbar.

Exempel på befintliga nationella strukturer

I förstudiens intervjuer och samtal har det framkommit flera exempel på väl fungerande strukturer som underlättar hur arrangörer kan samarbeta, nätverka och organisera sig. Nedan presenterar vi några av dessa lyckade satsningar på nya strukturer.

Arrangör drivna samarbeten

Turnéslinga

I början av 2000-talet började jazzklubbarna i Västernorrland och Jämtland att samarbeta. Initiativet kom från jazzklubben i Härnösand, som förblivit nätverkets drivande och sammankallande part. Vid den tiden fanns det tre klubbar i Jämtland och fyra i Västernorrland. Men under kort tid lade några föreningar ned verksamheten. Jazzklubben i Hudiksvall har tillkommit och nu ingår fem klubbar i samarbetet.

Idén bakom nätverket är att jazzklubbarna koordinerar sina konserter till olika dagar i veckan: måndag Sundsvall, tisdag Hudiksvall, onsdag Härnösand, torsdag Östersund, fredag Örnsköldsvik (numera ingår under helgen även Skellefteå och Piteå). En inbokad turné med en grupp kan därmed utsträckas till att bli mellan 5-7 dagar långa. Klubbarna träffas en gång per termin och presenterar sina konsertönskemål för varandra. I samråd väljs sedan några akter per säsong. Ansvaret att koordinera respektive turné fördelas bland arrangörerna. Nätverket har inga extra medel för sina samrådsmöten, varför såväl resor som allt extra arbete sker helt på ideell basis.

Samarbete kring publik

Bredda programmet för publiken

Ett annat exempel är samarbetet mellan Norra Hälsinglands konsertförening och Ljusdals kammarmusikförening. Föreningarna informerar sin publik om respektive program, och till vissa konserter i grannorten anordnas bussresor för publiken.

Samarbete över genregränser och kring publik

I Hofors i Gästrikland har kammarmusikföreningen sina konserter i kyrkan, men de brukar även boka artister som inte framför klassisk kammarmusik. Då arrangeras konserterna i folkmusikföreningen BergKulturs konsertlokal, vilket ger en annan inramning till musiken och en breddning av publikunderlaget.

Samarbete mellan arrangör och länsmusiken

Folkmusikparaplyet Dalarna

I Dalarna har det skapats en administrativ lösning för små arrangörer som var för sig inte uppfyller de krav som Kulturrådet ställer för ansökan om bidrag till musikarrangörer. Genom att gå samman och bilda en gemensam förening – där arrangörerna åtar sig att göra en-två konserter per år – har en ny regional struktur fyllt ett hålrum. Producenten i länsmusikuppdraget DalFolk ansvarar för ansökningarna och sköter även redovisningen.

Riksförbundens nationella turnénätverk

Flera av MAIS förbund driver och har drivit nationella turnéer. Här presenteras två exempel.

Samproduktion

RANK har sedan 2012 drivit ett treårigt nationellt turnéprojekt med stöd av Musikplattformen¹. Modellen bygger på en underifrånprincip där arrangörsföreningarna själva bestämmer vilka musikproduktioner som ska subventioneras. Två gånger per år utlyses ett öppet call-for-tours/projects, till vilket både artister och arrangörer kan lämna in förslag. En referensgrupp bestående av arrangörer och producenter från regionala länsmusikorganisationer gör ett första urval av ansökningarna. Utifrån detta röstar RANK-arrangörerna om vilka subventionerade produktioner de önskar boka för nästkommande säsong. Produktionerna administreras sedan centralt av en nationell turnékoordinator hos RANK. Årligen har tio-femton musikproduktioner subventionerats genom RANKs turnéstruktur. Projektet har bekostats av Musikplattformen, med samfinansiering av de åtta regionala musikinstitutioner som sedan flera år samarbetar med RANK och dess arrangörer.

¹ RANK har mellan 2012-2014 haft projektmedel från Statens musikverk för att bygga upp sin nationella turnéstruktur. Framtiden är dock oviss. Om inte annan statlig finansiering tar vid riskerar turnéstrukturen att läggas ned.

Konstartsutveckling

Pulsslag har drivits av Svensk Jazz i syfte att ge svenska jazzmusiker och grupper med hög konstnärlig kvalitet mer publik och större erkännande på den svenska musikscenen.² Baserat på inkomna nomineringar valdes varje år fyra jazzgrupper ut av en referensgrupp. Referensgruppen bestod av fem större jazzarrangörer utspridda i Sverige som, genom att de valde ut grupperna, även bokade dem. Därmed fanns alltid en garanti för att det blev en turné med minst fem spelningar. Information om Pulsslag-grupperna gick ut till alla arrangörer som fick möjlighet att boka dem. En Pulsslagturné kunde vara mellan 5 till 14 dagar. Turnén administrerades av Svensk Jazz och bekostades av Svensk Jazz verksamhetsstöd och arrangörerna.

Sammanfattning av MAIS utvecklingsområden och förslag

MAIS förstudie presenterar ett antal utvecklingsområden för vidare arbete. Vi beskriver dessa områden här. För MAIS återstår att utifrån förstudien utarbeta en handlingsplan med en framtida organisation, inklusive finansiering och prioriteringsordning. Vi avser också att bjuda in möjliga samverkansparter inom det fria musiklivet att medverka i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Utvecklingsområden

Nationella turnéer

MAIS förstudie visar att det behövs kompletterande strukturer som erbjuder ett turnéutbud med nationella och internationella artister. Turnéerna bör utformas som samproduktioner där de ideella musikarrangörerna aktivt deltar i både urvals- och produktionsprocesserna.

Syftet med turnéstrukturerna är att utveckla arrangörsleden och genrerna, samtidigt som musikutbudet för publiken breddas. De kompletterande turnéstrukturerna behöver därför tillföras extra resurser för produktion och koordination. Musikriksförbunden, med sin närhet till både arrangörer och utövare, är därför den lämpliga plattformen för dessa kompletterande, nationella turnéstrukturer.

I sammanhanget kan tilläggas att Kulturrådets ”Stöd till nationella turnéer och konserter” bör reformeras för att bättre passa arrangörernas och musikernas numera flexibla programläggningsarbete. Förslagsvis kan Kulturrådets turnéstöd frikopplas och göras sökbart två-fyra gånger per år med snabb hantering, i likhet med det internationella mobilitetsstödet.

Publikutveckling

Publikutveckling är ett centralt begrepp när det gäller professionalisering av arrangörsledet. I detta ingår även marknadsförings- och mediestrategier. Både arrangörer och artister behöver professionellt marknadsföringsmaterial och det krävs strategisk mediarbete för att bättre lyfta fram många musikgenrer och artister. En övergripande medie- och marknadsföringsstrategi skulle förslagsvis kunna utvecklas och drivas gemensamt av MAIS och Musikcentrum Riks. Syftet med detta är att nå en större och

² Pulsslag finansierades inom Svensk Jazz verksamhetsstöd från Kulturrådet. På grund av sänkt anslag till Svensk Jazz kan de inte längre genomföra turnéslingan.

bredare publik, samtidigt som både arrangörers och musikers medie- och marknadsföringsarbete utvecklas.

Verksamhetsutveckling

Ett gemensamt webbaserat produktionsverktyg för exempelvis turnéläggning, statistik och biljetthantering skulle öka möjligheterna till fler samarbeten mellan arrangörerna. Ett samordnat webbverktyg skulle underlätta de ideella arrangörernas administrativa arbete, och även bättre synliggöra projekt och samarbeten som pågår runt om i landet.

Kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte

De ideella arrangörerna arbetar med professionella arrangemang men har själva mycket begränsat utrymme för kompetensutveckling. Mötesplatser för kunskapsutbyte och fortbildning är därför viktiga att inkludera för att arrangörerna ska ges möjlighet att utveckla sina verksamheter i mer professionell riktning. MAIS nationella utbildningsdagar "Check!", som hittills fokuserat på musikarrangörer mellan 18-30 år, kommer från och med 2016 att vara öppet för musikarrangörer i alla åldrar. En plattform som "Check!" har potential att utvecklas till mötesplats för både nationella och internationella ideella arrangörer.

Regioner/Samverkansmodellen

På regional nivå efterlyser många arrangörer en koordinerande funktion som kan bistå på ett mer allmänt plan. Det kan till exempel gälla i frågor om administration, samordning och ansökningar.

Med Samverkansmodellen har kulturpolitiken förändrats och detta ger konsekvenser även för det fria musiklivet. För att bättre kunna hjälpa de ideella musikarrangörerna, och föra deras talan på regional nivå, vore en koordinerande stödfunktion lämplig att inrätta. En sådan funktion bör vara genreoberoende, eftersom många arrangörer verkar under liknande villkor och samfällt önskar mer gemensam samordning.

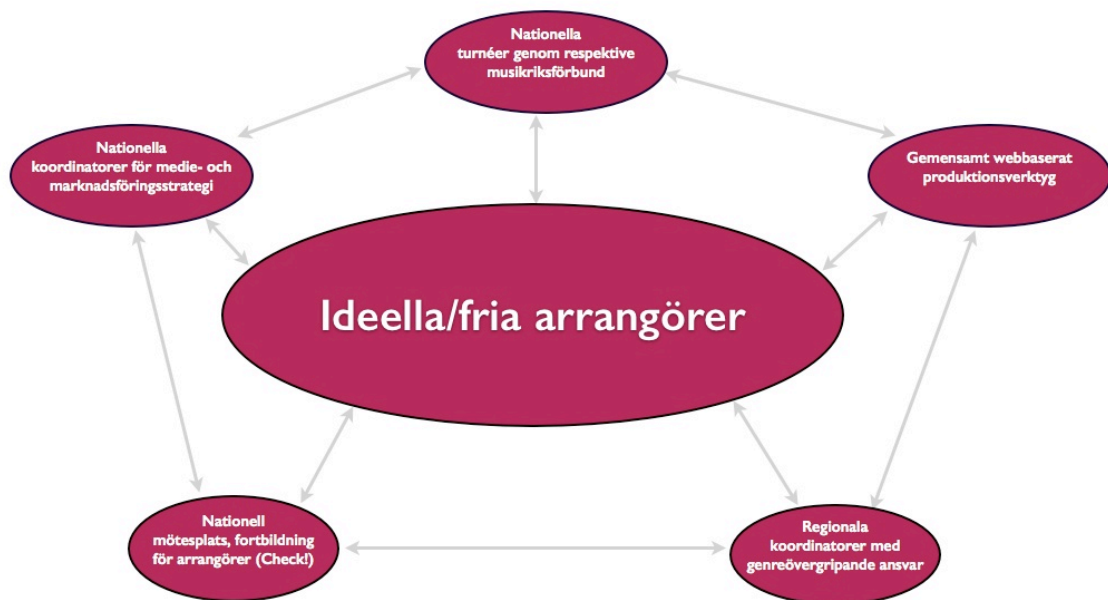
Förslag

- **Nationella turnéer genom respektive musikrikförbund**
MAIS föreslår att nationella turnéstrukturer tas fram inom respektive musikrikförbund och utformas i samråd med dess arrangörer. Därigenom stärks utvecklingen av såväl genrerna som arrangörsleden, samtidigt som den ökade musikförmedlingen gynnar publiken i hela landet.
- **Regional koordinering**
MAIS föreslår att ett treårigt pilotprojekt inleds med regionala koordinatörer som genreoberoende stödjer arrangörerna i praktiska och musikpolitiska frågor. Projektet innebär även att kartlägga och ta fram långsiktiga modeller som främjar arrangörernas intressen i de olika regionerna.
- **Nationell medie- och marknadsföringsstrategi**
MAIS föreslår en förstärkning av övergripande medie- och marknadsföringsstrategier inom det fria musiklivet. En sådan satsning är nödvändig för att bredda och nå större publikgrupper, samtidigt som det gynnar både arrangörer och musiker. Vi föreslår att strategierna utvecklas och drivs gemensamt

av MAIS och Musikcentrum Riks.

- Mötesplats och arrangörsfortbildning**
 MAIS föreslår att återkommande fortbildningstillfällen erbjuds ideella musikarrangörer i alla åldrar. Med start på nationell nivå kan mötesplatserna vidareutvecklas och även inkludera internationella ideella musikarrangörer.
- Gemensamt produktionsverktyg**
 MAIS föreslår att ett webbaserat produktionsverktyg tas fram för att underlätta turnéläggning och samarbeten arrangörerna emellan. Produktionsverktyget bör även inkludera musikerna samt kopplas till andra digitala plattformar, exempelvis arrangörshandboken.se och scenkonstportalen.se.
- Stöd till nationella turnéer och konserter**
 MAIS föreslår att Kulturrådets ”Stöd till nationella turnéer och konserter” anpassas för att bättre tillmötesgå arrangörernas och musikernas flexibla programläggningsarbete. Förslagsvis ska turnéstöd kunna sökas två-fyra gånger per år, med snabb hantering.

Flödesschema

Slutord

MAIS förstudie visar att det finns ett stort behov av nya strukturer i musiklivet. Efter Rikskonserters nedläggning 2010 uppstod på många områden ett tomrum, inte minst gäller det nationella turnéer. Inom det fria och ideella musiklivet finns både förslag och utprovade modeller som kan bidra till att utveckla musiklivet i hela landet. MAIS har därför valt att här fokusera på nationella samarbeten och strategiska satsningar som komplement till annan, befintlig verksamhet. För detta krävs att arrangörsledet tillförs extra medel.

De ideella arrangörerna och de fritt verksamma musikerna är det fria musiklivets motor. Ett förändringsarbete behöver därför ske i samklang med dessa parter. De långsiktiga nationella turnéstrukturer som MAIS föreslår kan därför bara byggas på väl fungerande lokala och regionala strukturer. Därför är det viktigt att stärka dem och bidra till att även de utvecklas.

Att forma och omforma nationella strukturer är ett stort arbete. Vissa strukturer behöver kanske synliggöras bättre, andra behöver förstärkas, ytterligare andra utvecklas eller uppgå i nya samarbeten. Oavsett inriktning är det avgörande för det fria musiklivet att inkludera de behov och den drivkraft som finns bland de ideella arrangörerna och de fritt verksamma musikerna. I ett alltmer fragmentiserat och regionaliserat musiksvenskt vill vi, från MAIS sida, gå framtiden till mötes med ökad helhetssyn.

Förstudien har genomförts med stöd av Musikverket/Musikplattformen.